

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

Харківський національний університет внутрішніх справ

Факультет № 6

Кафедра соціології та психології

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ»

вибіркових компонент третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

011 «Освітні, педагогічні науки»

м. Харків 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2023 № 7

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 6
Протокол від 29.08.2023 № 8

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін
Протокол від 29.08.2023 № 7

Розглянуто на засіданні кафедри соціології та психології факультету № 6
(протокол від 29.08.2023 № 8)

Розробник:

доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки та психології факультету № 3 Харківського національного університету внутрішніх справ **Олена ФЕДОРЕНКО**.

.

Рецензенти:

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки, іноземної філології та перекладу Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця **Вікторія БУДЯНСЬКА**;

доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціології та психології факультету № 6 Харківського національного університету внутрішніх справ **Валентина ТЮРІНА**

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва спеціальності, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 5; Загальна кількість годин –150 Кількість тем – 5	01 Освіта / Педагогіка (назва галузі знань) 011 Освітні, педагогічні науки (назва спеціальності) Доктор філософії (назва СВО)	Навчальний курс - 2; Семестр № 3; Вид підсумкового контролю – екзамен.
Розподіл навчальної дисципліни за видами занять:		
денна форма навчання:		
Лекції – 40 год;		
Семінарські заняття – 64 год;		
Самостійна робота – 46 год.		
Заочна форма навчання:		
Лекції – 20 год;		
Семінарські заняття – 22 год;		
Самостійна робота – 108 год.		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни розкриття основних проблем сучасної неперервної професійної освіти (професійно-технічної, фахової передвищої, вищої та освіти дорослих, у тому числі післядипломної освіти) як важливого механізму відтворення професійних кадрів; виявлення змісту й методів формування професійно значущих якостей фахівця.

Завдання вивчення навчальної дисципліни є сформувати в аспірантів: системи теоретичних знань, необхідних для ефективної професійної діяльності; наукових основ організації освітнього процесу у закладах професійної освіти; теоретичних засад забезпечення якості освіти; практичних умінь професійної діяльності; умінь розробляти та оцінювати ефективність технологій навчання і виховання здобувачів у закладах професійної освіти.

Міждисциплінарні зв'язки: з навчальними дисциплінами «Основи педагогіки та психології вищої школи», «Педагогічна майстерність викладача ЗВО», «Методика викладання професійно орієнтованих дисциплін», «Професійна компетентність викладача ЗВО».

Програма навчальної дисципліни складається з таких тем.

Тема № 1. Методологічні засади професійної освіти в умовах реформування національної освітньої системи.

Тема № 2. Неперервна професійна освіта в контексті реалізації концепції навчання впродовж життя.

Тема № 3. Інформаційно-освітнє середовище як основа особистісного розвитку та професійного становлення майбутніх фахівців.

Тема 4. Професійна готовність випускників закладів професійної освіти.

Тема 5. Управління якістю вищої освіти.

В результаті засвоєння курсу «**Актуальні проблеми професійної освіти**» здобувачами вищої освіти повинні **знати:**

- концептуальні основи професійної освіти;
- сучасний стан розвитку світової та національної професійної освіти;

- організаційно-педагогічні основи організації професійної освіти;
- специфічні принципи реалізації процесу професійної підготовки;
- структурні та функціональні елементи педагогічної системи закладу професійної освіти;
- особливості, функції, зміст, форми і методи навчання в закладах професійної освіти;
- основні елементи професійно-педагогічної компетентності викладача, її види та шляхи формування;
- структурні елементи професійно-педагогічної культури викладача;
- психологічні основи особистісного розвитку та професійного становлення майбутнього фахівця;
- основи педагогічного менеджменту та моніторингової діяльності у сфері професійної освіти та забезпечення її якості.

На основі одержаних знань здобувачі третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти повинні **вміти**:

- знати термінологію професійної педагогіки;
- визначати актуальні проблеми сучасної професійної освіти;
- виявляти прогресивні ідеї вітчизняного і закордонного досвіду професійної освіти;
- визначати основні тенденції та напрямки розвитку сучасної системи неперервної професійної освіти;
- проектувати навчальну діяльність здобувачів в умовах закладу професійної освіти;
- моделювати педагогічні системи;
- розробляти та впроваджувати сучасні методи, засоби і технології навчання у закладах професійної освіти;
- моделювати та реалізовувати різні форми аудиторної та самостійної роботи здобувачів професійної освіти, наукову, науково-виробничу, виробничу практики;
- використовувати сучасні освітні технології як під час асистентської практики, так і у процесі професійно-педагогічної діяльності в закладах професійної освіти;
- розробляти та оцінювати ефективність технологій навчання й виховання здобувачів освіти у закладах професійної освіти;
- аналізувати та використовувати сучасні теорії, методологічні підходи, технології організації та здійснення додаткової професійної освіти;
- організовувати професійно-педагогічне спілкування;
- моделювати процес формування професійно значущих рис і якостей, компетентностей майбутнього фахівця;
- аналізувати власну професійно-педагогічну діяльність.

Програмні компетентності, які формуються при вивченні навчальної дисципліни

Інтегральна загальні спеціальні компетентності	Здатність розв'язувати комплексні завдання та проблеми у галузі освітньої, професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності у сфері освіти, що передбачає проведення власних наукових досліджень та/або реалізацію інновацій і характеризується актуальністю, науковою новизною і практичною значущістю.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК1. Здатність виявляти об'єктивні закономірності навчання, виховання і розвитку предметної діяльності особистості як основного джерела її соціального формування і виховання. ЗК5. Здатність генерувати нові ідеї й нестандартні підходи до її реалізації (креативність). ЗК6. Здатність управляти різнобічною комунікацією,

	<p>усвідомлювати потреби постійного особистісного та професійного самовдосконалення з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.</p> <p>ЗК7. Здатність до організації та здійснення освітнього процесу, професійної підготовки здобувачів вищої освіти до певного виду професійно орієнтованої діяльності.</p> <p>ЗК10. Здатність працювати самостійно і в команді, ефективно здійснювати комунікацію з колегами та здобувачами з питань вирішення наукових проблем освітньої галузі щодо наукових досягнень, як на загальному рівні, так і на рівні спеціалістів.</p>
<p>Фахові (спеціальні) компетентності (ФК)</p>	<p>СК1. Здатність до розуміння та використання сучасних наукових теорій, методології і методів суспільних, правових (юридичних), соціальних, психологічних та інших наук для вирішення завдань фундаментальних і прикладних досліджень у галузі вищої освіти у закладах освіти сектору безпеки й оборони.</p> <p>СК2. Здатність до ретроспективного аналізу та узагальнення наукового доробку в галузі освітніх, педагогічних та інших наук (соціологічних, правових, психологічних) та професійної освіти.</p> <p>СК3. Здатність виявляти провідні ідеї зарубіжного досвіду функціонування різних галузей вищої педагогічної та професійної освіти, визначати на цій основі можливі напрями впровадження цих ідей у вітчизняну систему вищої освіти, зокрема в освітній процес закладів сектору безпеки й оборони.</p> <p>СК4. Здатність до організації освітнього процесу та науково-дослідницької діяльності з використанням сучасних методів навчання і педагогічних технологій викладання фахових дисциплін.</p> <p>СК7. Здатність аналізувати, узагальнювати та систематизувати одержані наукові результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації щодо підвищення педагогічної компетентності науково-педагогічних фахівців для закладів освіти педагогічної, правоохоронної та інших галузей.</p> <p>СК8. Здатність генерувати нові знання шляхом проведення міждисциплінарних наукових досліджень у галузі освіти та правових (юридичних), психологічних наук.</p> <p>СК9. Здатність реалізовувати складові (комунікативну, управлінську, організаційну та ін.) професійної компетентності як викладача закладу вищої освіти.</p> <p>СК11. Здатність використовувати наукові положення педагогічної науки з урахуванням особливостей професійної діяльності викладача закладу освіти зі специфічними умовами навчання.</p> <p>СК12. Здатність до інноваційної діяльності шляхом запровадження в освітню практику сучасних</p>

	<p>педагогічних технологій викладання навчальних дисциплін різного спрямування (педагогічних, психологічних, соціальних, правових та ін.).</p> <p>СК13. Здатність до набуття та розуміння значного обсягу накопичених і сучасних науково-теоретичних знань та вмінь у галузі освітньої діяльності, загальної педагогіки, теорії і методики професійної освіти.</p> <p>СК14. Здатність до набуття професійно-педагогічних знань, професійного самовдосконалення як викладача закладу вищої освіти.</p>
Програмні навчання	результати
	<p>ПРН 1. Знати, розуміти та застосовувати у освітній та дослідницькій діяльності теоретико-методологічні основи та категоріальний апарат загальної та професійної педагогіки.</p>
	<p>ПРН 2. Знати і розуміти положення компетентнісного підходу та їх застосування у практиці вищої освіти.</p>
	<p>ПРН 5. Знати і розуміти історію розвитку і виховання у світовій суспільній цивілізації, загальної характеристики світових та вітчизняних освітніх систем та системі професійної освіти.</p>
	<p>ПРН 8. Критично осмислювати проблеми в науковій або професійній діяльності на межі предметних галузей, розв'язувати складні задачі і проблеми, що потребують оновлення й інтеграції знань в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.</p>
	<p>ПРН 11. Демонструвати ініціативу, самостійність, оригінальність, генерувати нові ідеї для розв'язання завдань професійної діяльності.</p>
	<p>ПРН 13. Розробляти критерії та показники ефективності професійної педагогічної діяльності, застосовувати їх в оцінюванні виконаної роботи.</p>
	<p>ПРН 14. Розробляти науково-методичне забезпечення процесу впровадження принципів і ідей передового зарубіжного досвіду.</p>
	<p>ПРН 15. Самостійно й автономно знаходити інформацію, необхідну для професійного зростання, опанувати її, засвоювати та продукувати нові знання, розвивати професійно-педагогічні навички та якості.</p>
	<p>ПРН 17. Уміння застосовувати сучасні інформаційно-комунікаційні інструменти і технології для забезпечення наукових і професійних комунікацій, презентування результатів власних досліджень на міжнародних наукових конференціях, семінарах.</p>
	<p>ПРН 21. Усвідомлювати необхідність навчання впродовж усього життя з метою поглиблення набутих та здобуття нових фахових знань.</p>
	<p>ПРН 22. З відповідальністю ставитися до виконуваної роботи, самостійно приймати рішення, досягти поставленої мети з дотриманням вимог професійної етики.</p>

3. Програма навчальної дисципліни

Тема № 1. «Методологічні засади професійної освіти в умовах реформування національної освітньої системи». Професійна педагогіка в системі наук про особистість в умовах нової освітньої ситуації модернізації освітніх програм і оптимізації навчальних планів. Дослідження перспективних напрямів підготовки та підвищення кваліфікації викладачів для різних ланок неперервної професійної освіти. Методологічне обґрунтування актуальних питань щодо співвідношення та взаємодії особистого й суспільного інтересів, відмови від ідеї всебічного розвитку на користь різнобічного розвитку особистості. Сучасні концепції, методологічні підходи та технології організації й здійснення професійної освіти. Системний підхід у професійній освіті. Особистісно-діяльнісна методологія професійної підготовки майбутніх фахівців. Акмеологічний, ресурсний, технологічний методологічні підходи у професійній освіті.

Тема № 2. «Неперервна професійна освіта в контексті реалізації концепції навчання впродовж життя». Невід’ємні складники сучасної неперервної професійної освіти: професійно-технічна, фахова передвища, вища та освіта дорослих, у тому числі післядипломна. Мета, організаційно-педагогічні основи діяльності закладів професійно-технічної освіти. Цільові орієнтири, функції, форми, методи фахової передвищої освіти в навчально-методичних, навчальних, науково-виробничих об’єднаннях за галузевими або професійними ознаками. Наукові основи організації освітнього процесу у закладах вищої освіти. Освіта дорослих як важлива складова навчання впродовж життя: післядипломна освіта, професійне навчання працівників, курси перепідготовки та/або підвищення кваліфікації, безперервний професійний розвиток фахівця, інші складники, що передбачені законодавством, запропоновані або самостійно визначені суб’єктом освітньої діяльності. Гуманізація та гуманітаризація професійної освіти.

Тема № 3. «Інформаційно-освітнє середовище як основа особистісного розвитку та професійного становлення майбутніх фахівців». Середовищезнавство як самостійна галузь сучасної професійної педагогіки. Уточнення поняття інформаційно-освітнього середовища (ІОС). Актуальність формування ІОС як основи особистісного розвитку та професійного становлення майбутніх фахівців. Напрями формування ІОС: організаційний, технічний, ресурсний. Функції ІОС: інформаційна, інтерактивна, комунікаційна, координуюча, розвивальна, професійно-орієнтувальна. Організаційно-методичні засоби, сукупність технічних і програмних засобів збереження, обробки, передачі інформації, забезпечення оперативного доступу до інформації, навчально-методичне та інформаційне забезпечення освітньої діяльності зі спеціальності. Середовище дистанційної освіти.

Суб’єкт-об’єктна та суб’єкт-суб’єктна взаємодія в ІОС. Вплив освітнього середовища на особистість здобувача освіти. ІОС як багатофункціональне швидкозмінне інформаційно-технологічне середовище. Мультимедійна модель ІОС. Професійний контекст ІОС. Особливості формування ІОС у закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання. Корпоративно-ціннісні аспекти формування інформаційно-освітнього середовища у ЗВО сектору безпеки й оборони України.

Національна система професійної освіти в міжнародному освітньому просторі. Ключові документи щодо створення європейського освітнього та наукового простору. Співпраця з міжнародними установами й організаціями з метою вивчення педагогічних інновацій.

Тема № 4. «Професійна готовність випускників закладів професійної освіти». Співвідношення понять «професійна підготовка», «професійна готовність», «професійна кваліфікація», «професійна компетентність», «професійна культура». Структура професійної готовності: мотиваційно-орієнтувальний, когнітивно-операціональний, управлінсько-організаційний, особистісно-вольовий, оцінно-регулятивний компоненти.

Ситуативна готовність як невід’ємна складова професійної готовності педагога. Професійна відповідальність. Етика професійного спілкування та соціальної взаємодії суб’єктів освітнього процесу у закладах професійної освіти.

Тема № 5. «Моніторингові дослідження якості професійної освіти».

Сутність, мета, завдання, принципи, форми, методи різнорівневого забезпечення якості професійної освіти. Позитивні та негативні чинники, що впливають на якість професійної підготовки майбутніх фахівців. ЗВО як центральна ланка забезпечення якості професійної освіти. Інноваційні підходи до практичної підготовки фахівців на всіх етапах неперервної професійної освіти. Якість професійної підготовки випускника ЗВО як відповідність прийнятим стандартам, соціальним вимогам і нормам. Імідж ЗВО на ринку праці. Сутність поняття «управління якістю освіти». Моніторинг якості професійної освіти як інструмент управління процесом її забезпечення: мета, завдання, принципи, суб’єкти, об’єкти.

4. Структура навчальної дисципліни

4.1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (денна форма)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Тема № 1: «Методологічні засади професійної освіти в умовах реформування національної освітньої системи»	32	8	14	-	-	10	
Тема № 2: «Неперервна професійна освіта в контексті реалізації концепції навчання впродовж життя»	30	8	12	-	-	10	
Тема № 3: «Інформаційно-освітнє середовище як основа особистісного розвитку та професійного становлення майбутніх фахівців».	28	8	12	-	-	8	
Тема № 4: «Професійна готовність випускників закладів професійної освіти».	28	8	12	-	-	8	
Тема № 5: «Моніторингові дослідження якості професійної освіти»	32	8	14	-	-	10	
Всього за семестр № 3:	150	40	64	-		46	екзамен

**4.1.2. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами
(заочна форма)**

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Тема № 1: «Методологічні засади професійної освіти в умовах реформування національної освітньої системи»	28	4	4	-	-	20	
Тема № 2: «Неперервна професійна освіта в контексті реалізації концепції навчання впродовж життя»	30	4	4	-	-	22	
Тема № 3: «Інформаційно-освітнє середовище як основа особистісного розвитку та професійного становлення майбутніх фахівців».	32	4	6	-	-	22	
Тема № 4: «Професійна готовність випускників закладів професійної осіти».	30	4	4	-	-	22	
Тема № 5: «Моніторингові дослідження якості професійної освіти»	30	4	4	-	-	22	
Всього за семестр № 3:	150	20	22	-		108	екзамен

4.2. Завдання на самостійну роботу з навчальної дисципліни.

Завдання що виносяться на самостійну роботу аспіранта		Література:
	Модуль 1. «Концептуальні основи сучасної професійної освіти». Тема № 1: «Методологічні засади професійної освіти в умовах реформування національної освітньої системи».	Основна: [1]; [8]; [9]. Допоміжна: [1]; [3]; [7].
	<ul style="list-style-type: none"> – Опрацюйте Закон України «Про освіту» і визначте принципи професійної освіти; – З'ясуйте, якими документами визначається діяльність закладів професійної освіти; – Розкрийте основні завдання закладів професійної освіти; – Проаналізуйте оновлену структуру професійної освіти, визначте стратегічні завдання та шляхи її реформування; – Виходячи із власного досвіду, проаналізуйте шляхи і засоби реалізації вимог певних принципів функціонування системи професійної освіти в Україні. 	
	Тема № 2. «Неперервна професійна освіта в контексті реалізації концепції навчання впродовж життя».	Основна: [6]; [9]. Допоміжна: [3]; [4]; [5]; [6]; [7].
	<ul style="list-style-type: none"> – Доберіть приклади з власного досвіду стосовно ролі і впливу мотивів навчання на вашу пізнавальну діяльність; – Проаналізувавши вивчення певної теми навчальної дисципліни, визначте можливості реалізації основних функцій навчання; – Проаналізуйте думку Я. А Коменського «Альфою і омегою нашої дидактики хай буде пошук і відкриття способу, за яким учителі менше б учили, а учні більше б учились» з погляду її актуальності; – Зробіть компаративний аналіз систем професійної освіти (на матеріалі 3-4 стран). 	
	Модуль 2. «Забезпечення якості професійної підготовки майбутніх фахівців» Тема № 3: «Інформаційно-освітнє середовище як основа особистісного розвитку та професійного становлення майбутніх фахівців».	Основна: [7]; [8]; [9]. Допоміжна: [9].
	<ul style="list-style-type: none"> – Наведіть 2-3 приклади впливу освітнього середовища на розвиток особистості майбутнього фахівця; – Проаналізуйте процеси власного розвитку і назвіть прояву соціального успадкування; – Розробіть методичні рекомендації для здобувачів освіти з проектування персонального навчального середовища, отриманого із загального інформаційно-освітнього середовища шляхом його адаптації до цілей, змісту і планових результатів навчання, потреб і здібностей. 	
	Тема № 4: «Професійна готовність випускників закладів професійної освіти»	Основна: [2]; [3]; [8]; [9]. Допоміжна: [2]; [9].
	<ul style="list-style-type: none"> – Складіть таблицю для систематизації інформації щодо впливовості соціально-психологічних факторів на формування професійної готовності; – Підготуйте 4-5 ситуаційних завдань за однією з дисциплін професійної підготовки, які б відповідали переліку вмінь, визначених освітньо-кваліфікаційною характеристикою бакалавра (магістра); 	

		<ul style="list-style-type: none"> – Визначте основні навчальні елементи зі змістових модулів освітньо-професійної програми за певною спеціальністю; – Сформувати тестові завдання, які б відповідали оцінці засвоєння матеріалу «нижчого» та «вищого» рівнів сформованості професійної готовності фахівців. 	
		Тема № 5: «Моніторингові дослідження якості професійної освіти»	Основна: [4]; [5]. допоміжна: [8-12]
		<ul style="list-style-type: none"> – Визначте етапи моніторингових досліджень якості навчання у закладах професійної освіти; – Розробіть програму діагностики та самодіагностики роботи викладача, анкети для аналізу та оцінювання якості діяльності суб'єктів освітнього процесу; – Складіть орієнтовну схему аналізу відвіданого навчального заняття; – Розробіть карту для діагностики студентами навчального заняття; – Розробіть сценарій науково-практичної конференції на тему: «Актуальні проблеми професійної освіти». 	

5. Індивідуальні завдання

5.1.1. Теми рефератів

1. Соціокультурні виклики ХХІ століття до професійної освіти.
2. Структура професійної освіти за ключовими галузевими документами.
3. Інноваційна спрямованість змісту і технологій професійної освіти.
4. Формування інноваційного освітнього середовища у закладах професійної освіти у контексті вимог Болонського процесу.
5. Безперервний професійний розвиток і саморозвиток особистості.
6. Становлення професіонала в сучасних соціальних умовах.
7. Основні соціокультурні функції професійної освіти.
8. Ключові компетентності фахівця, визначені закордонними та вітчизняними педагогами.
9. Мультимедійна модель освітньої системи майбутнього.
10. Організація дистанційного навчання.
11. Організація змішаного навчання.
12. Участь у роботі органів самоврядування як засіб розвитку особистості майбутнього фахівця.
13. Корпоративна культура майбутнього фахівця та педагогічні умови її формування.
14. Розвиток творчої активності здобувачів професійної освіти.
15. Зв'язок професійної компетентності та конкурентоспроможності фахівця.
16. Оновлення управлінських функцій керівників закладів професійної освіти.
17. Керівництво і лідерство в системі управлінської діяльності.
18. Фактори формування і розвитку особистості фахівця.
19. Психолого-педагогічні закономірності спілкування як основи особистісного розвитку.
20. Планування та організація професійної діяльності.

5.1.2. Теми курсових робіт – не передбачено

6. Методи навчання

При проведенні лекцій використовувалися такі методи:

– метод пояснення (словесне тлумачення психологічних і педагогічних понять, явищ, загально-дидактичних, специфічних освітньо-професійних принципів. Використовується переважно під час викладання нового матеріалу, а також у процесі закріплення. Пояснення часто супроводжується різними способами унаочнення у вигляді презентацій. Ефективність пояснення залежить від доказовості, логічності, чіткості, образності);

– розповідь (монологічне викладання, яке використовують за необхідності викласти навчальний матеріал системно, послідовно. Елементами розповіді є точний опис, оповідь, логічне обґрунтування фактів. Кожен тип розповіді забезпечує виховний ефект за умови ґрунтування на достовірних наукових фактах, акцентування на основній думці, доступності та емоційності викладу);

– аналітичний метод (сутність методу полягає у вивченні предметів чи явищ за окремими ознаками і відношеннями, у поділі на елементи, осмисленні зв'язків між ними);

– метод прикладів.

При проведенні практичних занять використовувалися **методи**:

– метод вправ, тобто багаторазового повторення певних дій або видів діяльності з метою їх засвоєння, яке спирається на розуміння і супроводжується свідомим контролем і корегуванням. У навчальному процесі використовують підготовчі (готують студентів до сприймання нових знань і способів застосування на практиці), вступні (сприяють засвоєнню нового матеріалу на основі розрізнення споріднених понять і дій), пробні (перші завдання на застосування щойно засвоєних знань), тренувальні (сприяють формуванню навичок у стандартних умовах: за зразком, інструкцією, завданням), творчі (за змістом і методикою виконання наближаються до реальних життєвих ситуацій), контрольні (переважно навчальні: письмові, графічні, практичні вправи);

– проблемний, який використовується для активізації розумової діяльності студентів (курсантів) у процесі проблемних розповіді, бесіди, лекції;

– частково-пошуковий, що полягає в окресленні педагогом кола питань і джерел інформації, необхідної для самостійного знаходження відповідей;

– дослідницький, використання якого передбачає залучення студентів (курсантів) до самостійних і безпосередніх спостережень, на основі яких встановлюють зв'язки між предметами і явищами дійсності, пізнають закономірності, роблять висновки.

Для стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності студентів (курсантів) використовувалися відповідні методи, а саме: навчальної дискусії, забезпечення успіху в навчанні, пізнавальної гри, створення цікавих ситуацій, новизни навчального матеріалу, використання життєвого досвіду, стимулювання почуття обов'язку та відповідальності в навчанні.

7. Питання для контролю

1. Теоретико-методологічні основи професійної освіти.
2. Тезаурис професійної освіти.
3. Сучасний стан розвитку світової та національної систем професійної освіти.
4. Психолого-педагогічні феномени професійної діяльності.
5. Основні тенденції щодо оновлення змісту, форм, методів професійної освіти.
6. Системний і компетентнісний підходи як методологічне підґрунтя вирішення актуальних проблем професійної освіти.
7. Забезпечення неперервності як одна із актуальних проблем професійної освіти.
8. Компоненти неперервної професійної освіти: професійно-технічна, фахова передвища, вища, освіта дорослих, у тому числі післядипломна.
9. Актуальність формування інформаційно-освітнього середовища як основа особистісного розвитку та професійного становлення майбутніх фахівців.
10. Професійний контекст інформаційно-освітнього середовища.
11. Структура та функції інформаційно-освітнього середовища.
12. Особливості формування інформаційно-освітнього середовища у ЗВО сектору безпеки й оборони України.
13. Психолого-педагогічна сутність професійної компетентності фахівця.
14. Співвідношення понять «професійна підготовка», «професійна готовність», «професійна кваліфікація», «професійна компетентність», «професійна культура».

15. Структура професійної готовності фахівця: мотиваційно-орієнтувальний, когнітивно-операціональний, управлінсько-організаційний, особистісно-вольовий, оцінно-регулятивний.

16. Ситуативна готовність, професійна відповідальність, етика як невід'ємні складові професійної готовності фахівця.

17. Сутність, мета, завдання, принципи, форми, методи забезпечення якості професійної освіти.

18. Рівні забезпечення якості професійної освіти: ЗВО, національна освітня система, міжнародний освітній простір.

19. Якість професійної підготовки випускника ЗВО як відповідність прийнятим стандартам, соціальним вимогам і нормам.

20. Експертиза та моніторинг як процеси управління якістю професійної підготовки майбутніх фахівців.

8. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів

Контрольні заходи оцінювання результатів навчання включають в себе поточний та підсумковий контроль.

Засобами оцінювання результатів навчання можуть бути: екзамени (комплексні екзамени); тести; наскрізні проекти; командні проекти; аналітичні звіти, реферати, есе; розрахункові та розрахунково-графічні роботи; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; завдання на лабораторному обладнанні, тренажерах, реальних об'єктах тощо; інші види індивідуальних та групових завдань.

Поточний контроль.

До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час семінарських, практичних, лабораторних занять;
- якості виконання індивідуальної та самостійної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських, практичних та лабораторних занять і має на меті перевірку набутих здобувачем вищої освіти (далі – здобувач) знань, умінь та інших компетентностей з навчальної дисципліни.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань, їх корекція. Результати поточного контролю заносяться викладачем до журналів обліку роботи академічної групи за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінки за самостійну та індивідуальну роботу виставляються в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

При розрахунку успішності здобувачів в Університеті враховуються такі види робіт: навчальні заняття (семінарські, практичні, лабораторні тощо); самостійна та індивідуальна роботи (виконання домашніх завдань, ведення конспектів першоджерел та робочих зошитів, виконання розрахункових завдань, підготовка рефератів, наукових робіт, публікацій, розроблення спеціальних технічних пристроїв і приладів, моделей, комп'ютерних програм, виступи на наукових конференціях, семінарах та інше); контрольні роботи (виконання тестів, контрольних робіт у формі, передбаченій в робочою програмою навчальної дисципліни). Вони оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Здобувач, який отримав оцінку «незадовільно» за навчальні заняття або самостійну роботу, зобов'язаний перескласти її.

Загальна кількість балів (оцінка), отримана здобувачем за семестр перед підсумковим контролем, розраховується як середньоарифметичне значення з оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу, та для переводу до 100-бальної системи помножується на коефіцієнт **10**.

$$\text{Загальна кількість} = ((\text{Результат} + \text{Результат}) / 2) * 10$$

*балів (перед
підсумковим
контролем)*

*навчальних занять
за семестр*

*самостійної
роботи за семестр*

Підсумковий контроль.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах.

Для обліку результатів підсумкового контролю використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи академічної групи. Результати підсумкового контролю з дисциплін відображаються у відомостях обліку успішності, навчальних картках здобувачів, залікових книжках. **Присутність здобувачів на проведенні підсумкового контролю (заліку, екзамену) обов'язкова.** Якщо здобувач вищої освіти не з'явився на підсумковий контроль (залік, екзамен), то науково-педагогічний працівник ставить у відомість обліку успішності відмітку «не з'явився».

Підсумковий контроль (екзамен, залік) оцінюється за національною шкалою. Для переведення результатів, набраних на підсумковому контролі, з національної системи оцінювання в 100-бальну вводиться коефіцієнт **10**, таким чином максимальна кількість балів на підсумковому контролі (екзамені, заліку), які використовуються при розрахунку успішності здобувачів, становить – **50**.

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі (екзамені, заліку).

$$\text{Підсумкові бали навчальної дисципліни} = \text{Загальна кількість балів (перед підсумковим контролем)} + \text{Кількість балів за підсумковим контролем}$$

Здобувач вищої освіти, який під час складання підсумкового контролю (екзамен, залік) отримав незадовільну оцінку, складає його повторно. Повторне складання підсумкового екзамену чи заліку допускається не більше двох разів з кожної навчальної дисципліни: один раз – викладачеві, а другий – комісії, до складу якої входить керівник відповідної кафедри та 2-3 науково-педагогічних працівника.

Якщо дисципліна вивчається протягом двох і більше семестрів з семестровим контролем у формі екзамену чи заліку, то результат вивчення дисципліни в поточному семестрі визначається як середньоарифметичне значення балів, набраних у поточному та попередньому семестрах.

$$\text{Підсумкові бали навчальної дисципліни} = \frac{\text{Підсумкові бали за поточний семестр} + \text{Підсумкові бали за попередній семестр}}{2}$$

У цьому розділі також повинні бути розроблені чіткі критерії оцінювання здобувачів вищої освіти під час поточного контролю (*робота на семінарських, практичних, лабораторних та інших аудиторних заняттях, самостійна робота, виконання індивідуальних творчих завдань*) та підсумкового контролю. Кафедра визначає вимоги до здобувачів стосовно засвоєння змісту навчальної дисципліни, а саме: кількість оцінок, яку він повинен отримати під час аудиторної роботи, самостійної або індивідуальної роботи. Наприклад:

Робота під час навчальних занять	Самостійна та індивідуальна робота	Підсумковий контроль
Отримати не менше 4 позитивних оцінок	Підготувати реферат, підготувати конспект за темою самостійної роботи, вирішити практичне завдання тощо.	Отримати за підсумковий контроль не менше 30 балів

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS			
Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90 – 100	Відмінно ("зараховано")	A	відмінно - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою)
80 – 89	Добре ("зараховано")	B	дуже добре - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального, робота з двома-трьома незначними помилками)
75 – 79		C	добре - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками, робота з декількома незначними помилками або з однією-двома значними помилками
65 – 74	Задовільно ("зараховано")	D	задовільно - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками, робота з декількома незначними помилками або з однією-двома значними помилками
60 – 64		E	задовільно - теоретичний зміст курсу освоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконана, або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального, робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки
21–59	Незадовільно („не зараховано”)	FX	умовно незадовільно – теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (із можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки)
1–20		F	безумовно незадовільно – безумовно незадовільно (теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значного підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

Критерії оцінювання навчальних досягнень за дисципліною

Оцінювання навчальних досягнень за дисципліною проводиться за результатами поточного та підсумкового контролю:

- Поточний контроль – 50 балів;
- Підсумковий контроль – 50 балів.

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру, та балів, набраних під час підсумкового контролю (екзамену).

Критерії оцінювання поточного контролю			
Види робіти	Кількість	Максимум балів за 1	Разом
Робота на лекційному занятті	5	1	5
Робота на семінарському або практичному занятті	7	5	35
Індивідуальне завдання	1	10	10
Екзаменаційне тестування	1	50	50
Разом:			100
ВИМОГИ І КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ			
Види робіт	Кількість балів за один вид робіт	Критерії оцінювання	
Робота на лекційному занятті	1,0	Всі лекції з даного курсу мають проблемно-дискусійний характер, отже максимальну оцінку за роботу на лекції отримують здобувачі, які постійно включені у дискусію.	
	0,5	Мінімальну оцінку отримують здобувачі, які не беруть участі у дискусії, втім демонструють уважність і не відволікаються від ходу лекції на сторонні справи.	
	0	Здобувач не отримує оцінку, якщо не проявляє активності на занятті або виконав завдання з порушенням вимог академічної доброчесності.	
Робота на практичному або семінарському занятті	5	Робота на семінарському і практичному занятті оцінюється, виходячи з того, чи проводив здобувач <u>самостійну роботу</u> для підготовки до цього заняття (опрацювання наукових та інших інформаційних джерел для підготовки повідомлень, групових проєктів тощо), з урахуванням якості виконаної роботи. Максимальну кількість балів здобувач отримує, якщо вільно оперує інформацією з декількох наукових та/або інформаційних джерел за відповідною темою навчального курсу та якісно презентує свої наукові/інформаційні здобутки у вигляді повідомлення, бере активну участь у дискусіях на занятті, розгорнуто і обґрунтовано відповідає на поточні запитання викладача, бере активну участь у виконанні ситуативних завдань та розв'язанні проблемних ситуацій.	
	4–3	Здобувач отримує середню кількість балів, якщо оперує інформацією з декількох наукових та/або інформаційних джерел за відповідною темою курсу, під час заняття проявляє високу активність, бере участь у дискусіях, розгорнуто і обґрунтовано відповідає на поточні запитання викладача, бере участь у виконанні ситуативних завдань та розв'язанні проблемних ситуацій.	
	2–1	Здобувач отримує мінімальну кількість балів, якщо не проявляє високої активності під час заняття, втім демонструє уважність і не відволікався від ходу заняття на сторонні справи.	
	0	Здобувач не отримує бали, якщо не проявляє активності на занятті, не бере участь у передбачуваних змістом	

		цього заняття видах робіт або виконав завдання з порушенням вимог академічної доброчесності.
Індивідуальне завдання	10	<i>Індивідуальне завдання передбачає виконання здобувачем письмової роботи за обраною темою, яка має науковий характер і ґрунтується на аналізі інформації не менш ніж з трьох наукових джерел.</i> Максимальну кількість балів отримують здобувачі, які демонструють належний рівень знань і розуміння теми, знайомство із основними тенденціями, виявляють аналітичні здібності, здатність до самостійного, системного, логічного і послідовного мислення. Роботу оформлено відповідно до вимог.
	9–6	Індивідуальне завдання виконано частково та потребувало доопрацювання. Окремим частинам викладу бракує аналітичного характеру.
	5–1	Виконано частково, доопрацювання не було здійснене, терміни порушені. Роботі суттєво бракує систематичного аналізу й логічного та послідовного викладу. Робота містить фактографічні неточності та/або необґрунтовані судження.
	0	Завдання не виконано або виконано з порушенням вимог академічної доброчесності

Література (основна, допоміжна)

Основна

1. Внукова О. М. Методологічні засади професійної освіти : навч. посіб. Київ: КНУТД, 2015. 198 с.
2. Жигір В. І., Чернега О. А. Професійна педагогіка : навч. посіб. Київ : ТОВ «Кондор», 2016. 336 с.
3. Роговська О. О. Професійна педагогіка : конспект лекцій з дисципліни «Професійна педагогіка» для студентів спеціальності 015 «Професійна освіта» денної та заочної форм навчання. Маріуполь : ПДТУ, 2019. 138 с. URL : <http://umm.pstu.edu/handle/123456789/17227>.
4. Порівняльний огляд систем оцінки вищої освіти у країнах Східної Європи і СНД: ліцензування, атестація, акредитація. 2014. Режим доступу: <http://studopedia.org/6-105241.html>.
5. ENQA full members. Режим доступу: <http://www.enqa.eu/index.php/enqa-agencies/members/full-members>.
6. Педагогічна і психологічна науки в Україні: зб. наук. праць до 20-річчя НАПН України: в 5 т. Т.4: Професійна освіта і освіта дорослих. Київ : Педагогічна думка, 2012. 512 с.
7. Дидактичні основи професійної освіти : підручн. для студ. вищих навч. закл. та пед. працівн. сист. проф.-техн. освіти / О. Е. Коваленко, Н. О. Брюханова, Н. В. Божко, В. В. Белікова, В. Б. Бакатанова ; Укр. Інженерно-пед. акад. ; за ред. О. Е. Коваленко. Харків : Друкарня Мадрид, 2017. 239 с.
8. Федоренко О.І., Тюріна В.О., Гіренко С.П., Червоний П.Д. та ін.; за ред. О.І. Федоренко. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. /уклад. Харків: ФОП Бровін О.В., 2020. 240 с.
9. Актуальні проблеми професійної освіти: навч.-метод. посіб. / укл. О.А. Дубасенюк. 2018. URL : <http://eprints.zu.edu.ua/id/eprint/28988>.

Допоміжна

1. Закон України «Про освіту» (2017) від 05.09.2017 № 2145-VIII (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
2. Поради щодо використання електронних ресурсів у навчально-виховній діяльності : Електрон. метод. порад Київ : Інститут ПТО НАПН України. 2016. <http://diagnost.pto.org.ua/index.php>.
3. Про діяльність Національної академії наук України у 2016 році та основні завдання її подальшої роботи / Доповідь Президента НАН України академіка Б.Є.Патона Загальним зборам НАН України. Київ : Видав. дім «Академперіодика» НАН України, 2017. 40 с.
4. Професійна освіта як складова забезпечення кваліфікованого кадрового потенціалу України: проблеми та шляхи вирішення : матеріали парламентських слухань у Верховній Раді України 1 черв. 2016 р. / Верховна Рада України, Комітет з питань науки і освіти. Київ : Парлам. вид-во, 2016. 320 с.
5. Edukacja zawodowa i ustawiczna. Redakcja naukowa Nella Nyczkało, Adam Solak. Warszawa : 2016. 400 s.
6. Ничкало Н. Незламність української профтехосвіти. *Професійно-технічна освіта*. 2016. № 4 (73). С. 2–4.
7. Ничкало Н. Педагогічна наука і професійна освіта: неперервна взаємодія. *Професійно-технічна освіта*. 2017. № 1 (74). С. 2–3.
8. Ognevyuk V., Sysoieva S. (2015). Training of educational experts in Ukraine: experimental interdisciplinary program. The advanced science journal (6), pp. 98-103.
9. Марченко О.Г., Іванець М.Г., Шевяков Ю.І., Широкобов Ю.М. Забезпечення якості освіти та Болонський процес : метод. реком. для студ. Харків : ХУПС, 2015. 80 с.
10. Забезпечення якості вищої освіти: європейський досвід та реалії українського класичного університету : навч. посіб. / укл. Р. І. Петришин та ін. Чернівці : ЧНУ, 2013. 208 с.
11. Згуровський М. З. Болонський процес – структурна реформа освіти на європейському просторі. URL : <http://www.ntu-kpi.kiev.ua>.
12. Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area.

Індивідуальні завдання з навчальної дисципліни

1. Ознайомитися з навчальним планом певної спеціальності за фахом підготовки. Виділити його структурні компоненти, визначити нормативні та вибіркові дисципліни, час на аудиторні заняття та самостійну роботу здобувачів освіти.
2. Складіть структурно-логічну схему «Система професійної освіти в Україні». Визначити місце свого ЗВО у цій структурі.
3. Складіть схему-таблицю «Розвиток уявлень про місце професійної освіти в національній освітній системі».
4. Розробіть словник основних термінів професійної педагогіки.
5. Напишіть відгук про автореферат дисертації на тему, близьку до теми вашого дослідження.
6. Назвіть основні компоненти діяльності з професійної орієнтації молоді. Розкрийте сутність усіх видів професійної орієнтації.
7. Напишіть есе «Освіта дорослих у системі професійної освіти».
8. Розробіть тематику курсових робіт за професійно орієнтованою дисципліною, яку ви викладаєте, та методичні вказівки з їх виконання.
9. Підготувати банк творчих завдань для студентів за навчальною дисципліною, яку ви викладаєте.
10. Визначте та обґрунтуйте, які обов'язкові структурні підрозділи має сформувати заклад професійної освіти для практичного навчання здобувачів освіти.
11. Визначте компетенції та основні виробничі функції бакалавра з певної спеціальності.
12. Простежте формування системи контролю навчання в історичному аспекті.
13. Розробіть програму застосування методів управління у закладі професійної освіти.

14. Розробіть функціональні обов'язки керівника структурного підрозділу закладу професійної освіти.
15. Відповідно до своєї посади організуйте делегування відповідальності за доручену вам справу комусь із колег. Перевірте свою спроможність до делегування повноважень за результатами виконаної роботи.
16. Розробити навчальну програму, структурну схему робочої програми з конкретної навчальної дисципліни.
17. Розробити структурну схему навчального плану зі спеціальності.
18. Розрахувати обсяг навчального педагогічного навантаження на один курс навчання.

Тестові завдання

1. Компонентами системи освіти в Україні є:
 - вища освіта, середня спеціальна освіта, загальна середня освіта;
 - дошкільне виховання, середня загальна освіта, професійно-технічна освіта, позашкільна освіта, аспірантура, докторантура, самоосвіта;
 - + дошкільна освіта, початкова освіта, базова середня освіта, профільна середня освіта, професійно-технічна освіта, фахова передвища освіта, вища освіта;
 - дошкільна освіта, шкільна освіта, професійно-технічна освіта, вища освіта.
2. „Студентство” це:
 - + мобільна група, метою існування якої є організоване за певною програмою виконання професійних і соціальних ролей у матеріальному і духовному виробництві;
 - мобільна група, метою існування якої є організована за певною програмою підготовка до виконання акторських і художніх ролей у матеріальному і духовному виробництві;
 - мобільна група, метою існування якої є організована за певною програмою підготовка до виконання професійних і соціальних ролей у матеріальному і духовному виробництві;
 - мобільна група, метою існування якої є організована за певною програмою підготовка до виконання професійних і соціальних ролей лише у матеріальному виробництві.
3. Головною формою діяльності для студентства є:
 - + навчально-освітня;
 - технологічна;
 - ігрова;
 - комунікативна.
4. Педагогіка вищої школи – це:
 - синтез знань про природу та суспільство;
 - комплекс теоретичних і прикладних наук про процеси виховання, навчання, освіти;
 - частина філософії;
 - + наука про закономірності навчання студентів, а також їх наукову та професійну підготовку як фахівців відповідно до вимог держави і суспільства.
5. Двобічний і керований процес спільної діяльності викладача і студентів, спрямований на розв'язання завдань підготовки фахівців вищої кваліфікації – це:
 - + навчання;
 - виховання;
 - освіта;
 - самоосвіта.
6. Головним способом здобуття професійної освіти є:
 - + навчання;
 - виховання;
 - розвиток;
 - саморозвиток.
7. Навчання, провідним принципом якого є професійна спрямованість, називається:
 - фаховим;
 - практичним;
 - + компетентнісним;

– контекстним.

8. У психолого-педагогічних дослідженнях у галузі професійної освіти провідними методологічними підходами є:

- + системний, компетентнісний, акмеологічний;
- педагогічний, особистісний, алгоритмічний;
- історико-логічний, діяльнісний, психологічний;
- синергетичний, антропологічний, соціальний.

9. У закладах якого типу можна набути професійно-технічну освіту:

- ліцеї, колегіуми, гімназії;
- багатогалузеві та галузеві університети, академії, інститути;
- + професійно-технічні училища, які забезпечують підготовку кваліфікованих робітників;
- коледжі, технікуми, педагогічні, медичні, мистецькі училища.

10. Цільова, відкрита і відносно завершена сукупність взаємозалежних циклів навчання, виховання та освітньої розвивальної взаємодії викладачів і здобувачів освіти – це:

- модульний контроль;
- змістовний модуль;
- + навчальний модуль;
- модульно-контекстна технологія.

11. Одиницю вимірювання обсягу навчальної роботи, необхідного студентові для оволодіння компетентностями, називають:

- ECTS;
- + кредит;
- модуль;
- оцінка.

12. В якому році Україна приєдналася до Болонського процесу:

- 1999;
- 2001;
- 2003;
- + 2005.

13. В якому році прийнята Болонська декларація:

- 1998;
- + 1999;
- 2001;
- 2003?

14. До якого року країни-учасниці Болонського процесу зобов'язалися привести свої освітні системи відповідно до єдиного стандарту Європейського освітнього та наукового простору:

- + 2010;
- 2017;
- 2020;
- 2050.

15. Серед специфічних професійно зумовлених рис викладача експресивними є:

- організованість, ініціативність, вимогливість, самокритичність;
- + справедливість, відкритість, доброзичливість, тактовність;
- креативність, гнучкість, спостережливість, оригінальність;
- оптимізм, толерантність, витримка, почуття гумору.

16. Рушійною силою процесу професійного розвитку є:

- знання, уміння, навички;
- + мотиви;
- внутрішні та зовнішні протиріччя;
- наявність зовнішнього впливу.

17. Психологічна стійкість у професійній діяльності передбачає:

- + позитивне емоційне ставлення до себе, колег, праці;
- негативні емоції;
- мінорний тон;
- емоційні переживання.

18. У Законі України «Про освіту» мета освіти визначена як:

- набуття професійних знань, умінь, навичок;
- підготовка висококваліфікованих кадрів для суспільства;
- + всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства;
- накопичення життєвого досвіду молоді.

19. Багатогалузовий заклад вищої освіти, який здійснює підготовку фахівців з вищою освітою природничих, гуманітарних, технічних та інших напрямів науки, техніки і культури:

- політехнікум;
- інститут;
- + університет;
- академія.

20. Освітньо-науковий заклад, заснований і діючий відповідно до законодавства про освіту, реалізує освітньо-професійні програми вищої освіти, забезпечує навчання, виховання та професійну підготовку громадян:

- система вищої освіти;
- + заклад вищої освіти;
- структура вищої освіти;
- заклад професійно-технічної освіти.

21. Оволодіння знаннями, уміннями й навичками основ наук, що потрібні людині у повсякденному житті, а також є основою професійної освіти:

- політехнічна освіта;
- + загальна освіта;
- формальна освіта;
- інформальна освіта.

22. Ознайомлення з різними галузями виробництва, пізнання сутності основних технологічних процесів:

- загальна освіта;
- формальна освіта;
- + політехнічна освіта;
- професійно-технічна освіта.

23. Оволодіння знаннями, уміннями й навичками, які потрібні для здійснення професійної діяльності:

- класична освіта;
- + професійна освіта;
- політехнічна освіта;
- фахова передвища освіта.

24. Норми, що є основою оцінювання освітнього та освітньо-кваліфікаційного рівнів громадян незалежно від форми освіти:

- освітньо-професійна програма підготовки;
- структурно-логічна схема підготовки;
- + державні стандарти освіти;
- нормативна частина змісту освіти.

25. Документ, що містить основні вимоги до професійних якостей, знань, умінь фахівця, необхідних для успішного виконання професійних функцій:

- освітньо-професійна програма підготовки;
- + освітньо-кваліфікаційна характеристика;
- нормативна частина змісту освіти;

– варіативна частина змісту освіти.

26. Нормативні документи вищого навчального закладу:

- + освітньо-професійна програма, структурно-логічна схема підготовки;
- навчальний план, робоча навчальна програма дисципліни;
- нормативна частина змісту освіти, вибіркова частина змісту освіти;
- державні стандарти освіти.

27. Під моніторингом розуміють:

- процес системного оцінювання менеджерської діяльності;
- + систематичний облік і контроль діяльності закладу (установи) освіти та її суб'єктів;
- регулярна процедура збору та збереження даних;
- сукупність раціональних прийомів управління закладом освіти.

28. Під професіограмою спеціальністю розуміють:

- спеціальні знання, вміння та навички, які необхідні для виконання певного виду діяльності в рамках тієї чи іншої професії;
- вимоги, що висуває суспільство до особистості, яка працює за даною спеціальністю;
- + загальна сукупність об'єктивних характеристик спеціальності, яка описана за визначеною схемою та містить склад і зміст вимог, що висуваються до професійно важливих якостей фахівця;
- характер і зміст професійної діяльності.

29. Професійно важливі якості особистості це:

- індивідуально-психологічні якості та властивості особистості, які визначають можливість успішного виконання професійної діяльності та які сформувалися ще в дитинстві;
- особистісні риси, які формуються у процесі професійної діяльності;
- + індивідуально-психологічні якості та властивості особистості, які визначають можливість успішного виконання професійної діяльності та які вдосконалюються в діяльності під впливом активності особистості;
- професійна компетентність і професійна культура особистості.

30. Сукупність стійких індивідуально-психологічних властивостей людини, які виявляються в її діяльності та поведінці, у ставленні до інших людей, навколишнього середовища та самої до себе, називається:

- темпераментом;
- + індивідуальними особливостями;
- характером;
- здібностями.

31. Колектив – це:

- група людей, об'єднаних на основі єдиної спільної мети;
- + група людей, об'єднаних на основі єдиних інтересів, гуманних стосунків, суспільно цінного і особистісно значущого змісту спільної діяльності;
- група людей, що навчаються і працюють в одній установі;
- група людей, об'єднаних на основі гуманних міжособистісних відносин.

32. Вузівський етап професійної підготовки передбачає навчання в:

- аспірантурі;
- + закладі вищої освіти;
- докторантурі;
- курсах підвищення кваліфікації.

33. Розробка та реалізація короткотермінових навчальних програм перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів є функція:

- фахової передвищої освіти;
- освіти дорослих;
- вищої освіти;
- + післядипломної освіти.

34. Елективні навчальні курси – це курси:

- належать до обов'язкових навчальних дисциплін;
- + забезпечують професійне спрямування здобувачів освіти;
- завершують освітній процес;
- не входять в освітньо-професійну програму.

35. Сукупність психічних і психофізичних особливостей людини, які необхідні для досягнення успіху в обраній професії, це:

- психофізіологічна придатність;
- + професійна придатність;
- професійна готовність;
- професійна компетентність.

36. Готовність фахівця до інноваційної діяльності передбачає:

- + створення та застосування нових ідей, новітніх технологій, а також реалізація існуючих, але в новій якості;
- легкий перехід на нове місце роботи;
- прийняття творчих рішень;
- висловлювання креативних ідей.

37. Педагогічне новаторство викладача передбачає:

- + розробку нових ідей;
- здатність вирішувати проблемні питання;
- розробку нових методичних систем;
- розробку нових педагогічних технологій.

38. Комплекс мотивів, психологічних установок фахівця на ефективну професійну діяльність становить:

- психологічну стійкість особистості;
- емоційно-вольову сферу особистості;
- + психологічний компонент професійної готовності фахівця;
- когнітивний компонент професійної готовності фахівця.

39. Рефлексивні, проєктивні, прогностичні, аналітичні вміння фахівця складають:

- мотиваційно-ціннісний компонент професійної готовності особистості;
- + теоретичний компонент професійної готовності фахівця;
- практичний компонент професійної готовності фахівця;
- емоційно-вольову сферу особистості.

40. Організаційні та комунікативні вміння складають:

- мотиваційно-ціннісний компонент професійної готовності особистості;
- теоретичний компонент професійної готовності фахівця;
- + соціально-контактний компонент професійної готовності фахівця;
- емоційно-вольову сферу особистості.

41. Діагностична, контрольна, виховна, розвивальна – це:

- + функції моніторингу;
- методи моніторингу;
- види моніторингу;
- форми моніторингу.

42. Загальні функції управління закладами освіти:

- планування, організація, координування, контроль, регулювання, аналіз, облік;
- + планування, виконання, зворотний зв'язок, оцінка результатів, рекомендації;
- організація, виконання, координування, аналіз, облік, контроль;
- планування, організація, облік, контроль.

43. ... - цілеспрямований, систематичний і безперервний процес удосконалення розумової, психічної, фізичної і професійної діяльності здобувачів освіти:

- освіта як результат;
- навчання;

- виховання;
 - + розвиток.
44. ... - рівень освіченості, міра оволодіння системою знань, умінь, навичок:
- освіта як процес;
 - + освіта як результат;
 - навчання;
 - педагогічна концепція.
45. ... - система набування знань, умінь, навичок, способів мислення і діяльності:
- + освіта як процес;
 - освіта як результат;
 - навчання;
 - педагогічна концепція.
46. Компетентність – це:
- + динамічна комбінація знань, розуміння, вмінь, навичок, цінностей, інших особистісних якостей;
 - результат навчання за освітньо-професійною, освітньо-науковою програмами, що лежить в основі кваліфікації працівника;
 - здатність особистості застосовувати в професійній діяльності набуті знання;
 - коло службових повноважень фахівця.
47. Науковці об'єднують чинники соціального середовища особистості у групи: мегафактори, макрофактори, мезофактори, мікрофактори. Мікрофактори – це:
- етнічна група, регіон, місто, село, засоби масової комунікації тощо;
 - космос, планета;
 - суспільство, держава;
 - + сім'я, найближче оточення, група ровесників, освітні, професійні, громадські організації тощо.
48. До основних позицій Болонського процесу належать:
- + двоциклове навчання, кредитна система, контроль якості освіти, поширення мобільності, працевлаштування випускників, забезпечення привабливості європейської системи освіти;
 - демократизація вищої освіти, глобалізація освіти, гуманітаризація освіти, доступність освіти;
 - національний характер освіти, привабливість освіти, гуманізація освіти, гуманітаризація освіти, культуровідповідність;
 - фундаменталізація освіти, науковий характер освіти, природовідповідність, систематичність освіти.
49. ... розвиток студентів характеризується як процес і результат набуття знань, умінь, навичок, необхідних для ефективного здійснення професійної діяльності:
- загальний інтелектуальний (розумовий);
 - + професійний;
 - моральний;
 - фізичний.
50. Укажіть стадію/фазу (за Є. Клімовим) професійного розвитку та становлення особистості, на якій фахівець є авторитетним майстром, він передає досвід молодим, стежить за їх ростом; його життя наповнене осмисленою професійною перспективою:
- фаза авторитету;
 - фаза майстерності;
 - фаза інтернала;
 - + фаза наставництва.